

HOE NEMEN WE ALLE OUDERS MEE?

Een brochure voor
ouderwerkingen, ouderraden
en schoolteams

INHOUD

- 01 INLEIDING
- 02 WAT IS OUDERBETROKKENHEID?
- 03 EEN WARM ONTHAAL
- 04 EEN OPEN OUDERWERKING
- 05 LAAGDREMPELIGE ACTIVITEITEN VOOR OUDERS
- 06 DE SCHAKEL TUSSEN OUDERS EN SCHOOL
- 07 COMMUNICEREN
- 08 OUDERS DENKEN EN DOEN MEE MET DE SCHOOL
- 09 TOT SLOT

INLEIDING

01

Wat zorgt ervoor dat ouders zich welkom voelen in de ouderwerking en op school? Welke activiteiten zijn geschikt om ouderbetrokkenheid te vergroten? Hoe zorg je dat drempels verlaagd kunnen worden, zodat meer ouders aansluiting vinden bij de ouderwerking of de school? Hoe betrek je minder bereikbare ouders bij jouw ouderwerking?

Alle vormen van ouderbetrokkenheid hebben een gunstig effect op het leren van kinderen en jongeren (Epstein):

- Kinderen en jongeren voelen zich beter en presteren beter wanneer hun ouders betrokken zijn bij het schoolgebeuren.
- Voor ouders biedt deze betrokkenheid een dieper inzicht in het leren en ontwikkelen en in de schoolloopbaan van hun kind.
- Het schoolteam leert de ouders kennen in een positieve sfeer, wat zorgt voor betere relaties. Hierdoor voelen ouders en leden van het schoolteam zich als partners bij het leerproces en de schoolloopbaan van de kinderen en jongeren betrokken.

In deze brochure geven we ouderwerkingen (en schoolteams) inzichten over de rol die zij kunnen spelen om de betrokkenheid van ouders te vergroten.

Een goede samenwerking tussen ouders en school draagt bij aan de toekomstkansen van kinderen en aan gelijke kansen tussen kinderen. (OECD, 2012)

ENKELE BEGRIPPEN

In deze brochure gebruiken we regelmatig begrippen zoals: ouders, onderwijsprofessionals en ouderwerkingen. Hieronder volgt wat meer duiding bij elk van deze begrippen om de brochure vlot leesbaar te maken.

OUDERS

Met 'ouders' bedoelen we alle personen die het ouderlijk gezag uitoefenen of die als opvoedingsverantwoordelijke de feitelijke bewaring hebben over de minderjarige (bijv. grootouders, pleegouders, pleegvoogd, stiefouder, plusouder, opvoeder...).

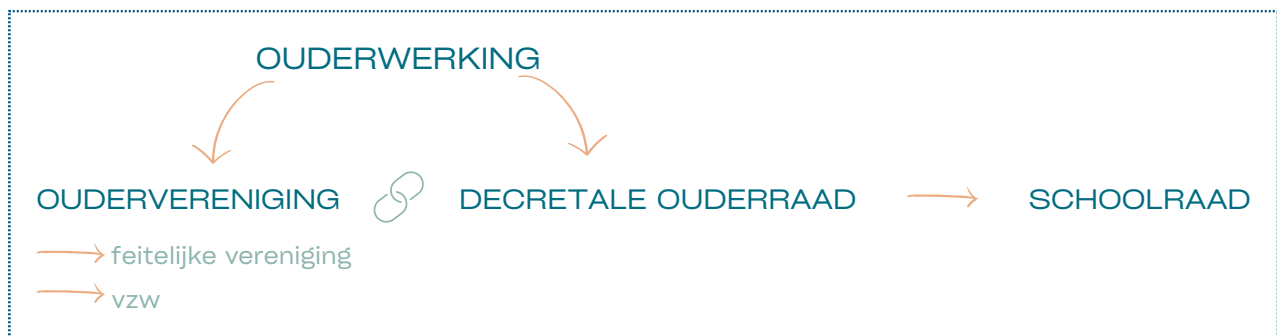
ONDERWIJSPROFESSIONALS

Onderwijsprofessionals zijn personen die beroepsmatig bijdragen aan het ontwikkel- en leerproces van kinderen tijdens hun schoolloopbaan. Onder onderwijsprofessionals vallen meer beroepen dan die van leerkracht alleen. Zo verstaan wij onder onderwijsprofessionals ook o.a. directeurs, leerlingbegeleiders, orthopedagogen, onderwijscoördinatoren, medewerkers van het flankerend onderwijs, pedagogische begeleiders...

OUDERWERKINGEN

Onder een ouderwerking verstaan we elke soort van georganiseerde samenwerking op school die als doel heeft om verbinding tussen ouders onderling en/of om verbinding tussen ouders en school te versterken. Dit heeft als doel een positief leer- en leefklimaat in de brede schoolcontext te ondersteunen.

Voorbeelden van ouderwerkingen zijn: ouderverenigingen (feitelijke verenigingen of vzw's), decretale ouderraden, oudergroepen, werkgroepen rond een bepaald thema (bijvoorbeeld moestuinouders, fruitouders, fietspoolouders...).

Hoe deze ouderwerkingen zich praktisch en juridisch organiseren verschilt per onderwijskoepel. Kijk op de website van jouw ouderkoepelvereniging voor meer informatie.

Ouderkoepelvereniging van het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap

 www.go-ouders.be

Ouderkoepelvereniging van het officieel gesubsidieerd onderwijs (stedelijk, gemeentelijk en provinciaal onderwijs)

 www.koogo.be

Ouderkoepelvereniging van het vrij onderwijs

www.vcov.be

Ouderbetrokkenheid verwijst naar de betrokkenheid van ouders bij het onderwijs en de ontwikkeling van hun kind(eren). Het omvat alles wat gericht is op het ondersteunen en bevorderen van het leerproces van kinderen, zowel thuis als op school. In principe zijn alle ouders betrokken bij het schoolgebeuren van hun kinderen. Ouderbetrokkenheid is bijvoorbeeld thuis praten over school, naar een oudercontact gaan, meehelpen op een schoolfeest en nog veel meer. De ene vorm van ouderbetrokkenheid is zichtbaarder dan de andere, maar alle vormen zijn waardevol.

Ouderbetrokkenheid bestaat uit verschillende vormen van betrokkenheid van ouders bij het schoolgebeuren van hun kind(eren):

- Ouderparticipatie: alles wat ouders doen in relatie tot de school dat het belang van het eigen kind overstijgt
- Schoolbetrokkenheid: betrokkenheid van ouders bij het schoolgebeuren van hun eigen kind(eren) in de schoolcontext
- Thuisbetrokkenheid: alles wat ouders thuis doen om hun kind(eren) te ondersteunen bij de schoolloopbaan. Dit is vaak niet zichtbaar voor het schoolteam.

In deze brochure voor ouderwerkingen focussen we op ouderparticipatie en schoolbetrokkenheid. De ouderwerking heeft een belangrijke rol om de verbinding en het partnerschap tussen ouders onderling en tussen ouders en school te versterken.

ALLE OUDERS BEREIKEN?

Het betrekken van ouders bij het schoolleven is een grote meerwaarde voor de schoolloopbaan en het welbevinden van kinderen. Toch zijn er verschillende drempels die deze betrokkenheid kunnen belemmeren. Elke ouder heeft een unieke achtergrond en er zijn specifieke omstandigheden die een invloed hebben op de mogelijkheden om betrokken te zijn. Drempels beïnvloeden niet alleen hoe ouders zich voelen binnen de schoolomgeving, maar ook hoe zij hun rol als partner in het leerproces van hun kind zien. Het bewustzijn en aanpakken van deze drempels is de eerste stap naar een inclusieve schoolomgeving waarin elke ouder zich welkom voelt. Hierna worden de belangrijkste drempels beschreven.

INFORMATIEDREMPEL

Sommige ouders ervaren moeilijkheden bij het ontvangen en begrijpen van schoolinformatie. Dit kan te maken hebben met de hoeveelheid of complexiteit van de informatie, onduidelijkheden in de communicatie, of het ontbreken van belangrijke details doordat verwachtingen niet expliciet worden gemaakt. Heldere, inclusieve communicatie vormt de brug tussen ouders en de school.

Inclusieve communicatie betekent dat je bewust rekening houdt met de diverse achtergronden, tradities en waarden van alle betrokkenen. Het gaat erom de communicatie zo aan te passen of in te richten dat deze de ouder bereikt. Door ouders met respect en openheid te benaderen, bouw je bruggen die bijdragen aan een inclusieve en ondersteunende leeromgeving.

Zoals Watzlawick (2011) stelt: "Eerst de relatie, dan de communicatie." Door te investeren in vertrouwen en verbinding, maak je communicatie niet alleen effectiever, maar bouw je ook aan samenwerking.

PRAKTISCHE DREMPELS

Praktische drempels zijn uitdagingen in het dagelijkse leven die het voor ouders moeilijk maken om betrokken te zijn bij het schoolleven. Ouders met onregelmatige werkuren of drukke jobs vinden bijvoorbeeld niet gemakkelijk tijd voor ouderavonden of activiteiten op school. Grootouders sprongen vroeger vaker in bij de opvang van kleinkinderen, terwijl in de huidige maatschappelijke context dit geen vanzelfsprekendheid meer is. Daarnaast kunnen ouders zonder eigen vervoer moeite hebben om de school te bereiken, zeker als er geen openbaar vervoer in de buurt is of als schoolactiviteiten plaatsvinden buiten reguliere uren. Ook het gebrek aan opvangmogelijkheden voor jongere kinderen kan ervoor zorgen dat ouders activiteiten of overlegmomenten moeten overslaan.

SOCIALE DREMPELS

Het kan voor sommige ouders lastig zijn om aansluiting te vinden binnen de schoolomgeving. Dit kan te maken hebben met het ontbreken van eerdere contactmomenten, weinig mogelijkheden om vertrouwensrelaties op te bouwen, of een gevoel van verschil door sociale of economische omstandigheden. Door ruimte te bieden voor informele ontmoetingen en wederzijdse kennismaking kan de school deze drempel verlagen.

PSYCHOLOGISCHE DREMPELS

Sommige ouders ervaren onzekerheid over hoe zij hun betrokkenheid bij het schoolleven kunnen vormgeven. Dit kan voortkomen uit eerdere ervaringen waarin zij zich niet gehoord voelden, of uit een gebrek aan duidelijke communicatie over wat van hen wordt verwacht. Factoren zoals communicatie over opvoeding, taalgebruik of verschillen in opleidingsniveau kunnen onbedoeld bijdragen aan terughoudendheid. Door als school een open, uitnodigende houding aan te nemen en samen te zoeken naar manieren om ouders te betrekken, kan deze drempel worden verkleind.

CULTURELE DREMPELS

Culturele verschillen kunnen ervoor zorgen dat ouders en de school moeite hebben om elkaars perspectief te begrijpen. Ouders brengen hun eigen waarden, normen en tradities mee, die gevormd zijn door hun achtergrond en persoonlijke ervaringen. Tegelijkertijd benaderen leerkrachten ouders en leerlingen vanuit hun eigen referentiekader, dat is beïnvloed door hun opvoeding, opleiding en professionele ervaring. Deze verschillende invalshoeken kunnen leiden tot misverstanden of wederzijds onbegrip als ze niet actief besproken of erkend worden.

Het is belangrijk om te erkennen dat deze verschillen niet alleen uitdagingen, maar ook kansen bieden. Door ruimte te maken voor open gesprekken over waarden en verwachtingen, kunnen ouders en leerkrachten elkaar beter leren begrijpen en waarderen.

FINANCIËLE DREMPEL

De financiële draagkracht van gezinnen maakt het niet voor iedereen even makkelijk om betrokken te zijn bij het schoolleven. We zijn ons er misschien niet altijd van bewust maar zelfs het bijwonen van een oudercontact kan financiële gevolgen hebben. Denk hierbij aan reiskosten, gemiste werkuren, parkeerkosten of de noodzaak om voor jonge kinderen opvang te regelen. Het is belangrijk dat scholen deze uitdagingen erkennen en werken aan oplossingen die deelname voor alle ouders haalbaar maken.

Een belemmering is dat ouders vaak worden gezien als homogene groep, waarbij een 'one-size-fits-all-aanpak' bij de communicatie en samenwerking zou volstaan. (Smit et al, 2007)

EEN WARM ONTHAAL

03

Het creëren van een warme en toegankelijke omgeving waarin iedereen zich welkom en veilig voelt, zorgt voor een sterke basis voor een goede samenwerking. Inzetten op een warm onthaal is een eerste belangrijke stap in het creëren van deze veilige omgeving. Het organiseren van activiteiten die gericht zijn op het bouwen van relaties helpen om een brug te slaan.

GOED PRAKTIJKVOORBEELD

“De ouderraad van VBS De Kraal in Herent zorgt mee voor een warm welkom op school voor kinderen en ouders aan het eind van de zomervakantie. Eind augustus worden alle ouders en kinderen van De Kraal uitgenodigd om kennis te maken met hun nieuwe klas. De ouderraad organiseert al jaren de animatie om van deze Open Avond een spetterend welkomstfeest te maken. De buurt van de school wordt versierd met ballonnen en slingers. Er is animatie voor de kinderen en drank en hapjes. Zo kan iedereen op een fijne manier kennismaken.”

HET BELANG VAN EEN GOED ONTHAAL

Uit gesprekken met ouders blijkt dat het geheim van een goed onthaal in kleine dingen zit: een vriendelijk telefoontje, de vraag hoe het gaat, de open deur, een goede bewegwijzering, duidelijk zichtbaar wie wie is, een kop koffie tijdens het wachten, informele contacten...

GOED PRAKTIJKVOORBEELD

“Bij Stedelijke basisschool De Vlinderboom in Borgerhout zorgt een poster met aanspreekpunten voor een warm onthaal van ouders. Op de poster staan foto's van leerkrachten en ouders die aanspreekpunten zijn in verschillende talen. Dit initiatief helpt de drempel voor ouders met diverse achtergronden te verlagen.”

Een goed onthaal is belangrijk want de eerste indruk zet vaak de toon voor het verdere verloop van de contacten. Wanneer ouders goed onthaald worden, voelen ze zich sneller thuis op school en zal je hen daarna waarschijnlijk ook gemakkelijker kunnen bereiken.

De basis waarop een duurzame relatie uitgebouwd kan worden, bestaat uit een persoonlijke aanpak en een respectvolle grondhouding.

Een warm contact met ouders zorgt ervoor dat er zaadjes geplant kunnen worden voor een vruchtbare samenwerking. Goede contacten onderhouden in 'goede tijden', maakt het zoeken naar oplossingen gemakkelijker wanneer het even moeilijker loopt. Een warme relatie is het werk van alle betrokkenen.

GOED PRAKTIJKVOORBEELD

“GO! Basisschool Graaf van Egmont Bevegem merkte op dat het voor anderstalige ouders niet altijd evident was om de stap te zetten naar school en alle informatie op oudercontacten en infomomenten te begrijpen. Het schoolteam organiseert ontmoetingsmomenten waar anderstalige ouders de schoolwerking en elkaar beter leren kennen. Het informeel verbindend aspect van het ontmoetingsmoment is een belangrijk onderdeel: de ouders worden onthaald met koffie en cake. De ouders krijgen uitleg van de directeur en ook van het CLB. De zorgcoördinator en 2 ouders zorgden voor vertalingen. Het is de bedoeling dit infomoment 2 keer per jaar te organiseren, zodat er een netwerk tot stand komt tussen de ouders en de vertrouwensband tussen ouders en de school en de ouders onderling nog verder groeit.”

WEDERKERIGHEID: HET VERHAAL VAN SAMEN

Een goed onthaal op school is een gezamenlijke inspanning waarbij wederkerigheid centraal staat. Iedereen kan een steentje bijdragen. Ouders die al vertrouwd zijn met de school kunnen bijvoorbeeld het onthaal van nieuwe ouders verzorgen, terwijl de nieuwe ouders op hun beurt ook kunnen meehelpen met een activiteit van de ouderwerking. De ouderwerking kan aanwezig zijn tijdens infomomenten van de school om een warm welkom te bieden en informatie te delen, de kinderen kunnen de klassen laten zien ...

GOED PRAKTIJKVOORBEELD

“Als de kinderen van GO! Basisschool De Klimop Gistel vertrekken op bosklas, zorgt de ouderwerking voor een drankje en onthaal voor de ouders. Het moment waarop de ouders de kinderen naar de school brengen voor het vertrek is voor sommige ouders en kinderen wat onwennig, sommigen kijken met aarzeling de bosklas tegemoet. Een drankje en een warm onthaal van andere ouders kan dan al wat helpen. Als ouderwerking is het bovendien een mooie kans om ook eens andere ouders aan te spreken en te leren kennen.”

ONTHAAL IN DE EIGEN OUDERWERKING

Een warm onthaal is belangrijk in de ouderwerking, zowel wanneer ouders komen helpen tijdens een activiteit als bij het ontvangen van nieuwe gezichten op een vergadering.

GOED PRAKTIJKVOORBEELD

“In GO! Freinetschool Het Avontuur is de eerste bijeenkomst van de oudervereniging, het Avontuur, geen gewone vergadering, maar een echte receptie. De startreceptie is laagdrempeliger dan een vergadering: de aanwezige ouders krijgen zicht op de verschillende werkgroepen en leren elkaar beter kennen. De nadruk ligt minder op wat het oudercomité van de ouders verwacht, maar ontmoeting staat centraal.”

Suggesties hoe je nieuwe ouders kan onthalen op een eerste vergadering:

- Stuur een persoonlijke uitnodiging, waarin je je waardering uit dat de ouder als nieuw lid bij de ouderwerking wil komen.
- Spreek je waardering uit aan het begin van de vergadering.
- Stel een welkomspakketje samen om nieuwe leden welkom te heten. In dit welkomspakketje kan bijvoorbeeld het volgende zitten:
 - Lijst met leden van de ouderwerking met foto's, ouder van..., contact gegevens, rol in de ouderwerking, ...
 - Overzicht van de geplande activiteiten
 - Een t-shirt van de ouderwerking (verhoogt het groepsgevoel, maar ook de herkenbaarheid van de leden van de ouderwerking)
- Zorg voor een persoonlijk welkom. Als het nieuwe lid met een andere ouder is meegekomen, laat deze ouder dan de nieuwe ouder voorstellen.
- Doe zeker ook een rondje van de bestaande leden, zodat het nieuwe lid deze mensen kan leren kennen. Draag naamstickers zodat het aanspreken makkelijker is.
- Luister actief naar eventuele inbreng die de nieuwe ouder doet.
- Plan na de eerste vergadering een korte terugkoppeling over hoe het nieuwe lid de eerste vergadering heeft ervaren, dit kan waardevolle informatie opleveren.

Ook bij het verdelen van de engagementen, kan je investeren in onthaal. Bij de rolverdeling kan je bijvoorbeeld een 'verantwoordelijke ledenwerving' aanstellen, een soort peter of meter voor de nieuwe leden. Die zorgt ervoor dat nieuwe ouders in de ouderwerking zich op hun gemak voelen, geeft extra uitleg over de werking, maakt een praatje met hen als ze alleen staan, ...

GOED PRAKTIJKVOORBEELD

"In de ouderwerking BOOT van SBS De Brug in Mariakerke werd op de takenlijst voor het schoolfeest ook babbeltaken opgenomen. Deze vrijwilligers zorgden er tijdens het schoolfeest voor dat bezoekers werden onthaald, dat mensen die iets zochten werden aangesproken en geholpen en dat er met verschillende mensen babbeltjes werden gedaan. De vrijwilligers waren zichtbaar doordat ze een t-shirt met het logo van de ouderwerking en een naamsticker aan hadden. Dit maakte het voor ouders makkelijker om de vrijwilligers aan te spreken. Een goede manier om voor veel mensen aanspreekbaar te zijn en cultuursensitief te werken, is om de taal die je spreekt op het naamkaartje te zetten."

Suggesties hoe je nieuwe ouders een plaats of taak kan geven in de ouderwerking:

- Bevraag wat de interesses en talenten zijn van het nieuwe lid en probeer een taak te vinden die aansluit bij deze interesses en talenten.
- Bevraag hoeveel het nieuwe lid kan opnemen. Begin beter met een kleiner engagement dat kan uitgroeien, dan iemand teveel taken te geven.
- Zorg dat de verwachtingen voor een bepaalde taak en engagement helder zijn, misverstanden vermijden is heel belangrijk.
- Denk na over groepssamenstelling (zijn er al ouders die het nieuwe lid kent, bestaat de groep uit mensen die verschillende inbreng kunnen doen,...)
- Werk met 'proefperiodes' om te kijken of een taak past bij het lid.
- Zorg voor een contactpersoon, waar het nieuwe lid makkelijk vragen aan kan stellen.

HELPENDE HANDEN

Werkt je ouderwerking vaak met vrijwilligers die af en toe een handje komen helpen? Benoem dan een 'verantwoordelijke helpende handen'. Deze coördineert de 'helpende handen', de ouders die zich hebben opgegeven om een handje toe te steken op school. Zij komen meestal niet naar de vergaderingen. Deze verantwoordelijke contacteert de helpende handen als er hulp nodig is en zorgt ervoor dat de helpers duidelijk weten wanneer ze moeten komen en wat ze moeten doen. Zij/hij zorgt ervoor dat de ouders bedankt worden voor hun hulp en zorgt voor een kaartje bij bijvoorbeeld een geboorte, ziekte...

**EEN OPEN
OUDERWERKING**

04

Ouderwerkingen veranderen regelmatig van samenstelling, omdat kinderen maar een aantal jaren naar een school gaan en ouders daardoor slechts tijdelijk lid zijn. Dat betekent dat er regelmatig nieuwe leden nodig zijn om de werking draaiende te houden. Vaak gebeurt dit via een wervingsactie, maar die levert niet altijd het gewenste resultaat op. Hoe makkelijk nieuwe ouders zich aansluiten, hangt niet alleen af van de werving, maar ook van hoe de groep functioneert. In sommige ouderwerkingen blijft een vaste kern voor een lange tijd samen, met ingesleten gewoonten en een sterke onderlinge band. Andere ouderwerkingen blijven een open groep, waar nieuwe leden zich snel thuis voelen. Beide vormen hebben voordelen, maar een gesloten groep kan – vaak onbedoeld – een drempel vormen voor nieuwe ouders. In dit hoofdstuk kijken we hoe ouderwerkingen bewust kunnen werken aan een open, toegankelijke groep waarin nieuwe leden welkom zijn en bestaande leden zich blijven engageren.

GESLOTEN GROEPEN

Een gesloten ouderwerking bestaat vaak al jaren uit dezelfde kerngroep. De huidige ploeg werkt al lange tijd hecht en intensief samen. Deze groep is op elkaar ingespeeld en functioneert goed. In de voorbije jaren ondervonden ze wat goed werkte en hebben dan ook een aantal vaste gewoonten aangenomen.

Met een gesloten ouderwerking bedoelen we een ouderwerking waarbij:

- De ouders elkaar goed kennen en vaak ook privé met elkaar omgaan.
- De ouders op elkaar lijken qua sociaaleconomische kenmerken.
- De sociale normen (impliciete regels) voor iedereen bekend zijn.
- Er weinig conflict is en de taken duidelijk verdeeld zijn.

Dit heeft voordelen. De gelijkaardige sociale normen spelen een grote rol. Sociale normen zijn ongeschreven regels en verwachtingen die binnen een samenleving of groep bepalen welk gedrag als acceptabel of gepast wordt gezien. Hierdoor kan je makkelijk afspreken. Heb je vaak dezelfde ideeën, gewoontes, tradities en gelijkaardige verwachtingen van een ouderwerking.

Een (vaak onbewust) neveneffect is echter dat ouders die niet aan deze 'criteria' (zelfde sociale normen) voldoen, moeilijker aansluiting vinden. De groep komt over als een vast kliekje waar een ouder die nog geen lid is, moeite heeft om te zien hoe hij of zij een meerwaarde kan betekenen en zich dus geen kandidaat durft te stellen. Soms komen ouders met veel enthousiasme binnen in een bestaande ouderwerking. Ze zitten bomvol ideeën en willen die dolgraag delen en liefst ook uitwerken. Dat kan botsen met het reilen en zeilen binnen de bestaande werking omdat ideeën eerder niet bleken te werken of omdat het moeilijk is om af te wijken van gewoontes die al zolang goed lopen.

GOED PRAKTIJKVOORBEELD

“De plus twee methode is een werkvorm om nieuwe vrijwilligers aan te trekken die gebruikt wordt door de oudervereniging van VBS Eigenbilzen. Het is een feit dat liefst 50% van de mogelijke vrijwilligers zich niet vanzelf melden maar willen gevraagd worden. Mensen voelen zich immers vereerd als ze aangesproken worden op hun competenties en wat ze voor elkaar kunnen betekenen. Daarom besloot de ouderwerking om elk lid te vragen 2 tot 5 namen uit de kennissenkring (met kinderen op school) aan te spreken. Tijdens de eerstvolgende vergadering wordt extra aandacht geschonken aan de nieuwkomers: een hartelijk welkom, een voorstelling van de ouderwerking, een versnapering, ... Ook nadien worden ze niet losgelaten, maar wordt er tijdig gecheckt hoe het met hen gaat. De aandacht voor het persoonlijke aspect maakt dat de plus twee methode werkt.”

EEN OPEN OUDERWERKING

Een open ouderwerking kan het toetreden van nieuwe leden vergemakkelijken. Je kan de groep van de ouderwerking open laten staan voor nieuwe leden, zonder de kracht van de groep te verliezen door:

- Open gesprekken te voeren over verandering binnen de ouderwerking en de voordelen ervan. Benadruk het belang van nieuwe perspectieven voor de groep.
- Een cultuur van gelijkwaardigheid te creëren en samenwerking binnen de groep te stimuleren. Moedig leden aan om hun unieke vaardigheden en kwaliteiten te delen en benadruk dat het toelaten van nieuwe leden de groep sterker kan maken.
- Sociale normen expliciet en bespreekbaar te maken. Moedig open communicatie aan en geef nieuwe leden de kans om vragen te stellen en de normen van de groep te begrijpen.
- Een cultuur van openheid en respectvolle communicatie te creëren. Leer groepsleden om op constructieve manieren conflicten op te lossen en moedig hen aan om verschillende perspectieven te omarmen.
- Duidelijke afspraken vast te leggen in een huishoudelijk reglement over o.a. de onderwerpen die wel en niet thuishoren in een ouderwerking, bijvoorbeeld het doel van de ouderwerking, hoe de samenwerking met de school is geregeld, etc.

Op deze manier zal het voor ouders die nog geen of nieuw lid zijn van de ouderwerking makkelijker zijn om zich welkom te voelen in de ouderwerking, maar zullen bestaande leden ook hun waardevolle rol kunnen (blijven) opnemen.

LAAGDREMPelige ACTIVITEITEN

05

Op verschillende momenten doorheen het schooljaar worden ouders uitgenodigd en soms zelfs verwacht op school. Het is niet altijd gemakkelijk om een moment te vinden waarop alle ouders kunnen aanwezig zijn. Persoonlijke omstandigheden, praktische drempels of de gezins- en werksituatie laten dit niet altijd toe. Met enkele kleine of grotere aanpassingen kunnen elk van deze oudermomenten tijd en ruimte bieden om aan de relatie tussen ouders, ouderwerking en school te bouwen. Bekijk samen met het schoolteam welke formele momenten kunnen ingezet worden om de informele contacten te versterken.

INFORMELE CONTACTEN OP FORMELE MOMENTEN

Informele ontmoetingsmomenten tussen ouders onderling en ouders en onderwijsprofessionals zijn vaak niet zo evident, zeker niet in het secundair onderwijs of in het buitengewoon onderwijs. Ouders komen minder tot aan de schoolpoort of de afstand tussen de woonplaats en de school is groter. Wanneer ouders minder gemakkelijk de school binnenstappen, zal je de formele momenten (opendeurdagen, oudercontacten, infoavond...) moeten benutten om informele contacten te leggen. Die momenten kan je als ouderwerking aangrijpen om ouders te verwelkomen met een drankje en een informele babbel te slaan. Door ook de onderwijsprofessionals welkom te heten op dit deel van de activiteit, kan je hier een brug slaan.

GOED PRAKTIJKVOORBEELD

“De ouderraad van Stedelijk Atheneum Wispelberg in Gent grijpt het eerste oudercontact van het schooljaar aan om informele contacten tussen ouders (en ouders en het schoolteam) mogelijk te maken. Op de speelplaats organiseren ze een herfstbar. Iedereen kan er een hapje en drankje kopen, er staan wat statafels, er is muziek en een vuurtje. Ouders die bijvoorbeeld rechtstreeks van hun werk komen kunnen een croque eten, ouders die na het oudercontact willen napraten kunnen dit doen. De leden van de ouderraad sporen ouders die de speelplaats opkomen actief aan om iets te komen drinken. Ze geven aan dat ze het leuk vinden als de ouders even blijven. Een bijkomende meerwaarde is dat leerkrachten die klaar zijn met de oudercontacten, of een lange pauze hebben ook even iets komen eten en drinken, wat zorgt voor een informeel contact tussen ouders en het schoolteam. Het is een kleine inspanning, maar heeft een groot effect.”

INFOMOMENTEN

Een opendeurdag is fijn voor de ouders waarvan de kinderen al op school zitten, maar nog meer voor nieuwe ouders die de school leren kennen. Dit is vaak al een kans om als ouderwerking een goede eerste indruk na te laten.

GOED PRAKTIJKVOORBEELD

“GO! basisschool De Cocon organiseerde een wandeling op haar domein om zo nieuwe ouders en hun kind(eren) op een originele manier te laten kennismaken met de werking van de school en de ouderraad. Aan de hand van verschillende stops in en rond het schoolgebouw leerden de gezinnen hoe een schooldag er op BS De Cocon uitziet en welke rol ze zouden kunnen spelen in de ouderraad. Het concept werd zowel door de ouders, kinderen als door het schoolteam heel enthousiast onthaald.”

De overgangen naar lager, secundair en hoger onderwijs bieden ook kansen om ouders uit te nodigen. Naast de nodige algemene informatie over het schoolleven horen ouders hier graag ervaringen van andere ouders of bieden deze momenten kansen om de werking en de leden van de ouderwerking voor te stellen.

GOED PRAKTIJKVOORBEELD

“In SBS Kinderkoppen in Vilvoorde wordt er veel aandacht besteed aan de overgang van de derde kleuterklas naar het eerste leerjaar. De kleuters en hun ouders gaan tijdens het schooljaar regelmatig ‘wennen’ in het eerste leerjaar. De rode draad doorheen deze wenmomenten is het prentenboek ‘Een doos met een geheim ... naar de eerste klas’ van An Melis. Er zijn er diverse wenmomenten tijdens het schooljaar waarbij er workshops zijn voor ouders en kinderen. Er zijn ook wenmomenten voor de kleuters, zonder ouders. De kleuters krijgen dan altijd iets mee naar huis, bijvoorbeeld een verhaal, een kleurplaat, een werkblaadje, ... waardoor het gesprek thuis over het wenmoment kan worden gestimuleerd. Tot slot is er voor de ouders ook een uitgebreid kennismakings- en informatiemoment in de nieuwe klas van hun kind.”

Doorheen het schooljaar kunnen openklasdagen ouders inzicht geven in wat er allemaal in de klas gebeurt. Een openklasdag is hét moment voor ouders om kennis te maken met het dagelijks leven in de klas van hun kind en met de ouders van de vrienden in de klas.

GOED PRAKTIJKVOORBEELD

“Atheneum Martinus Bilzen organiseert een verwenmoment voor de ouders van de leerlingen van 2B. De leerlingen 2B Maatschappij en Welzijn krijgen al heel wat praktische vakken. De leerkrachten wilden heel graag de talenten van hun leerlingen centraal zetten en de richtingen die toeleiden naar de arbeidsmarkt in een positief daglicht stellen. Zo ontstond het idee van een verwendag. Er werd dus volop ingezet om de ouders te verwennen: een deugdlopende handmassage, zelfgebakken koekjes en cake, een tasje koffie en vooral veel gezelligheid.”

Ouders zijn sneller geneigd om de stap naar school te zetten wanneer ze hun kind aan het werk kunnen zien. Toonmomenten voor ouders zoals bv. de voorstelling van de geïntegreerde proef (GIP), een minionderneming, binnenkijken in een praktijklokaal, tentoonstellingen, ... bieden leerlingen de kans om met hun vaardigheden uit te pakken. Directie, leerkrachten en leerlingen zijn dan vaak in de weer om alles in goede banen te leiden. Door hier als ouderwerking het onthaal op te nemen of door bijvoorbeeld zelf een workshop te voorzien, kan je ook heel wat contacten leggen met ouders die anders niet zo snel naar andere activiteiten afzakken.

GOED PRAKTIJKVOORBEELD

“In Talentenschool Turnhout werd tijdens de opendeurdag een herstelmarkt op school georganiseerd. De ouders en sympathisanten uit de buurt konden tijdens de opendeurdag kapotte toestellen binnenbrengen. De studenten van de verschillende afdelingen van het TSO en BSO trachtten die te herstellen. Het was een goede gelegenheid om de ouders (en sympathisanten) de school van binnenuit te laten zien en de mogelijkheden van de verschillende studierichtingen in de kijker te zetten.”

OUDERCONTACTEN

Oudercontacten vergen behoorlijk wat organisatie. Tegelijkertijd zijn het vaak spannende momenten voor ouders om te horen hoe het gaat met de schoolloopbaan van hun kind. Ondanks alle inspanningen om oudercontacten vlot te laten verlopen, zullen heel wat ouders toch een tijdje moeten wachten tot ze met de leerkracht kunnen praten. Dit is het uitgelezen moment om een oudercafé te organiseren waar ouders onderling een babbeltje kunnen slaan, ontspannen iets drinken, een ouderbevraging in alle rust kunnen invullen, andere ouders en onderwijsprofessionals kunnen spreken, ...

GOED PRAKTIJKVOORBEELD

“De ouderraad van Vrije Lagere School Ten Ede richt tijdens de oudercontacten in de turnzaal een ‘babbelfcafé’ in. Iedereen kan hier terecht voor koffie, fruitsap, water en koekjes tijdens het wachten. De lijsten met de volgorde van de afspraken per klas hangen duidelijk aan de wand. Elke leerkracht kiest een ludieke ‘estafettestok’ (bijv. een telraam of beer/pop) die wordt meegegeven aan de ouders na afloop van het gesprek met de leerkracht. Die ouders brengen de stok (of pop of ...) naar het babbelfcafé, waar de volgende zit te wachten. De ouderraad heeft op die manier zicht op het verloop van de gesprekken. Door de estafettestok door te geven wordt het wachten aangenamer. Je weet dat ze je komen roepen en leert zo ook minstens 2 andere ouders van je kind zijn klas kennen. Het babbelfcafé is bovendien een goed moment om te polsen naar wat leeft onder de ouders.”

BRENG- EN HAALMOMENTEN

Net voor de start of aan het einde van de schooldag staan er in sommige scholen heel wat ouders aan de schoolpoort of ze brengen hun kind naar de klas. Een mooie kans dus om een informele babbel te slaan. Niet voor lange gesprekken, maar wel net genoeg om elkaar te leren kennen tijdens bijvoorbeeld een gezellig koffiemoment.

GOED PRAKTIJKVOORBEELD

“Elke eerste maandag van de maand is het ‘Koffie aan de Schoolpoort’ in ‘t Klein College te Oostende. Dit ontmoetingsmoment is een vaste waarde binnen de schoolwerking en voor de ouders. Koffie aan de schoolpoort ontstond uit de behoefte van het schoolteam aan informele contacten met de ouders. Veel ouders kennen de schoolcultuur niet en het schoolteam ondervond dat ze de ouders echt nodig hebben om de kinderen goed te kunnen begeleiden. Officiële uitnodigingen om in gesprek te gaan, werkten niet: ouders voelen zich niet bekwaam genoeg om in groep te spreken, kunnen geen tijd vrijmaken 's avonds om in het oudercomité te zetelen, voelen angst omdat ze de taal niet genoeg machtig zijn ... De vraag ‘Wil je een kopje koffie?’ is uitnodigend en verbindend. Je kunt daar op ingaan zonder dat andere verwachtingen moeten ingevuld worden. Je bent er toch, dus je kan eens rustig bekijken hoe andere ouders dat doen. En stilletjes aan voel je je als ouder wel deel van die familie ‘ouders aan de schoolpoort’.”

GOED PRAKTIJKVOORBEELD

“GO! BuBaO De 3master in Kasterlee nam tijdens de Voorleesweek deel aan De Grote Voorleesdag voor Ouders op school. Op woensdagochtend nodigden ze alle ouders uit om voor te lezen in de klassen om op deze manier de ouderbetrokkenheid op school te stimuleren. Om de voorlezende ouders te ondersteunen bij het voorlezen, werden ze eerst uitgenodigd op een onthaalmoment met koffie en voldoende tijd om de voorleesboeken al eens in te kijken.”

Komen de ouders tot in de klas? Bekijk dan als ouderwerking samen met de leerkracht of en hoe je hen kan ondersteunen.

MATERIAAL

De ouderkoepelverenigingen KOOGO, GO! ouders en VCOV werkten een actie uit rond het thema Polarisering en Verbinding. De actie bestaat uit een reeks van filmpjes die ouders informeren, inspireren en sensibiliseren. ‘Een warm onthaal’ is het vierde subthema van de reeks. In het filmpje nemen we een kijkje in een Aalsterse basisschool waar ouders welkom zijn om hun kindje ‘s morgens tot in de klas te brengen. Ouders en kinderen vertellen over hun positieve ervaringen met deze werkwijze. Vierdewereldgroep Aalst vult aan waarom dit voor alle ouders – en dus ook ouders in armoede – een grote meerwaarde is. Bij het filmpje zijn gesprekskaartjes ontwikkeld voor de ouderwerking. Ze zetten de ouderwerking op weg om na te denken hoe een warm onthaal op de eigen school er kan uitzien en om ideeën te formuleren.

[Bekijk het filmpje en download de gesprekskaartjes](#)

SUCCEFACTOREN

Door de school georganiseerde contactmomenten kunnen een mooie aanleiding vormen om de eerste contacten te leggen. Uiteraard kan je er als ouderwerking ook voor kiezen om los van de activiteiten die al plaatsvinden, laagdrempelige ontmoetingsmomenten te organiseren. Deze nodigen uit tot informeel contact, babbeltjes en mogelijkheden om elkaar te leren kennen. Bij laagdrempelige ontmoetingsactiviteiten moet dan ook echt het ontmoeten centraal staan zonder meer. Zo kan er een connectie en mogelijks een vertrouwensband ontstaan. Deze vormt mee de basis waarop partnerschap kan groeien.

GOED PRAKTIJKVOORBEELD

“De ouders van de pas opgerichte ouderwerking van GO! Basisschool de Kleurdoos in Brussel kwamen tot de conclusie dat ze heel wat ouders van de kinderen in de klas niet kenden. Om aan dit gemis gehoor te geven, besloten ze samen met de school een ontbijt te organiseren per graad. Ouders werden uitgenodigd om samen met hun kind en leerkracht te genieten van een ontbijt net voor de start van de schooldag. Wanneer de schoolbel rinkelde, namen de leerkrachten hun leerlingen mee naar de klas en konden de ouders gezellig napraten. De ouderwerking zorgde voor het ontbijt, maar stimuleerde ook de gesprekken tussen ouders zodat elkaar ontmoeten ook echt centraal kon staan.”

Sta vooraf voldoende stil bij verschillende aspecten van deze momenten om hun kans op slagen te vergroten: de uitnodiging, het moment en de locatie en eventuele randvoorwaarden.

- Zorg voor een uitnodiging die ouders ook echt uitnodigt om de stap naar school te zetten in plaats van louter aan te kondigen dat een activiteit plaatsvindt. Stuur deze tijdig uit zodat ouders zich kunnen vrijmaken. Spreek ouders aan en nodig hen persoonlijk uit. Een persoonlijke uitnodiging haalt het beste resultaat.
- Leer de ouders van je school kennen: welke ouders dreigen uit de boot te vallen door vergaderingen enkel 's avonds te organiseren of net enkel activiteiten overdag te plannen?
- Ga proactief en preventief te werk en bedenk op voorhand tegen welke drempels ouders kunnen aanlopen zodat je hier bij de uitwerking van je activiteit rekening mee kan houden.
- Is er nood aan kinderopvang, methodieken om gesprekken op gang te brengen, ...? Maak dit bespreekbaar en kijk welke veranderingen voor een grote groep ouders beter zijn.

Is er een leerlingenraad op school? Ga in gesprek met hen en bekijk of je samen kan werken. Zo kan je bijvoorbeeld samen een denkvond organiseren over een thema waar zowel ouders als leerlingen hun zegje kunnen doen.

GOED PRAKTIJKVOORBEELD

Het oudercomité van GBS Lindenlaanschool uit Beveren werkt actief samen met de leerlingenraad. Elke vergadering staat de leerlingenraad op de agenda. Voorbeelden van samenwerking zijn:

- Het betrekken van de leerlingenraad bij het ontwerpen van een nieuw logo voor het oudercomité.
- De leerlingenraad heeft gevraagd of het oudercomité wilde investeren in fluohesjes
- Het oudercomité ondersteunt acties van de leerlingenraad via sociale media

GOED PRAKTIJKVOORBEELD

In het VTI in Roeselare werd de "Dag van de Leerkracht" stevig gevierd. Enkele ouders uit de ouderraad en leerlingen uit de leerlingenraad sloegen de handen in elkaar om alle leerkrachten die dag een VIP-behandeling aan te bieden en te bedanken voor hun dagelijkse inzet. Zo werd niet alleen de rode loper uitgerold. Leerkrachten konden ook genieten van versgebakken taart en een originele 'leerkrachtenradio'. Dankzij de samenwerking tussen de leerlingen en ouderraad werd het een dag om nooit te vergeten.

06

SCHAKEL TUSSEN
OUDERS EN SCHOOL

Je hebt officiële brugfiguren en daarnaast heb je nog andere (vrijwillige) brugfiguren binnen en buiten de school. Ze hebben allemaal hetzelfde doel: drempels verlagen en verbinding verhogen.

BRUGFIGUREN BINNEN EN BUITEN DE SCHOOL

Binnen de school kan de leerlingenbegeleider of zorgcoördinator, de zorgleerkracht of een medewerker van het CLB de rol van brugfiguur opnemen. Ouders kunnen ook fungeren als brugfiguur.

Ouders kunnen zich engageren om de rol van klasouder op te nemen. Klasouders zijn brugfiguren die zorgen dat de afstand tussen de school en de groep ouders kleiner wordt. Ze stimuleren de betrokkenheid van andere ouders door hen aan te spreken. De klasouders slaan een brug tussen de ouders van een klas onderling en de onderwijsprofessionals. Hun rol en takenpakket worden in elke school anders ingevuld. Zo kan de ene klasouder helpen met het vinden van vrijwilligers voor klasuitstappen en de andere bijvoorbeeld de informatie voor deze klasuitstappen helpen verspreiden. Klasouders zijn geen louter doorgeefluik van informatie tussen ouders en de onderwijsprofessional. Het is niet de bedoeling dat klasouders een klachtenbank zijn of bemiddelen bij conflicten. De klasouder vervangt de communicatie tussen ouders en onderwijsprofessional niet.

GOED PRAKTIJKVOORBEELD

“Methodeschool ‘van Veldeke’ startte met klasouders met het oog op meer inspraak van de ouders. Doorheen het jaar vervullen de klasouders een belangrijke signaalfunctie. Zij pikken bepaalde gevoeligheden, bezorgdheden of ideeën op die leven bij een groot deel van de ouders en geven dit door aan het schoolteam tijdens een ouderforum. Het ouderforum is een moment waarop klasouders en de andere ouders op een gestructureerde manier het gesprek met de school aangaan. Tijdens het eerste deel van de avond zitten de klasouders samen met alle ouders van de klas. Via een gespreksleidraad worden specifieke thema’s besproken. Tijdens het tweede deel zitten de klasouders van alle klassen en alle klastitularissen samen om de gesprekken van het uur voordien samen te leggen en te kijken wat al goed loopt en waar nog verbetering nodig is.”

Poortouders zijn brugfiguren die ‘s morgens en/of ‘s avonds aan de schoolpoort staan en zijn een direct aanspreekpunt voor ouders. Zij maken persoonlijk informeel contact aan de schoolpoort mogelijk. Sommige ouders durven de eerste stap niet te zetten om te communiceren met andere ouders of de onderwijsprofessionals. Wanneer je hen op een gemoedelijke manier aanspreekt, lukt het meestal wel om hen over de drempel te helpen. Weet dat wanneer je hierin investeert, je investeert in het welbevinden van de kinderen, de ouders en de onderwijsprofessionals.

GOED PRAKTIJKVOORBEELD

Sleutelfiguren uit de buurt van VBS De Horizon in Beverlo, waaronder ouders van de school, gaan op bezoek bij gezinnen in de omgeving van de school. Het is de bedoeling om vooral ouders met een eerste kindje, maar ook ouders van andere kinderen die het volgende schooljaar voor het eerst naar de kleuterklas gaan, te informeren over het schoolgebeuren. Het gaat vooral om anderstalige ouders die zelf het initiatief niet durven of kunnen nemen om zich goed te informeren over de mogelijkheden. Zo krijgen zij toch van (bevriende)ouders die de school reeds kennen de nodige informatie. De info gaat over de school en haar sterktes (zoals ouderbetrokkenheid, de laagdrempeligheid van de school enz.). Daarnaast worden de nieuwe ouders meteen uitgenodigd voor de eerste openklasdag om een kijkje te komen nemen bij de kleuters.

Buiten de school kan men hulp zoeken bij buurtwerkers, verenigingen van personen met een migratieachtergrond, de integratiedienst van de stad of gemeente, (kans)armoedeorganisaties of wijkgezondheidscentra, ...

GOED PRAKTIJKVOORBEELD

“Het project "Ouderbabbels" in Gent brengt ouders samen om te praten over gezondheid en andere onderwerpen, terwijl ze samen koken. Dit initiatief wordt georganiseerd door SBS Victor Carpentier en het wijkgezondheidscentrum 't Vlot. Het idee is om ouders op een eenvoudige en gezellige manier met elkaar in contact te brengen en hun kennis over gezonde voeding te vergroten. Er zijn drie bijeenkomsten: een wandeling door de wijk, een infosessie op school en een cultureel moment. Tijdens de wandeling leren ouders hun buurt en elkaar beter kennen. De infosessie op school gaat over veilig internetgebruik, en bij de laatste bijeenkomst koken ouders samen in een lokale keuken, waarbij ook senioren mee-eten. “Het was soms lastig om ouders erbij te betrekken, maar door persoonlijke uitnodigingen en hulp van ouders die andere ouders kenden, lukte het toch om veel mensen mee te laten doen. De samenwerking tussen verschillende organisaties en het delen van kookvaardigheden maakten het project extra sterk.”

Het project zorgt ervoor dat ouders zich meer thuis voelen in de buurt en makkelijker hun weg vinden naar ondersteuning. Ook op de lange termijn heeft het een positieve invloed op de buurt en de betrokken ouders.”

OFFICIËLE BRUGFIGUREN

De officiële brugfiguren slaan de brug tussen de school, de gezinnen en andere sectoren zoals specifieke hulp- en dienstverlening. Zij brengen de veelheid aan sociale en hulpverleningsorganisaties in kaart en vormen een brug naar de juiste organisatie. Een kind ontwikkelt zich immers optimaal in een context waar school, gezin en buurt als partners samenwerken. Officiële brugfiguren werken in opdracht van steden en gemeenten (deze steden en gemeenten kiezen zelf of ze met brugfiguren werken en hoeveel er dat zijn).

Brugfiguren hebben als vertrouwenspersoon van ouders een positieve invloed op de relatie tussen ouders en school, zowel binnen als buiten de school. Ze hebben een degelijke kennis van de leefwereld van de ouders en stimuleren hen om deel te nemen aan activiteiten op school.

Wanneer het gaat over een individueel kind, blijft de directe samenwerking tussen ouders en leerkracht centraal staan. De brugfiguur ondersteunt en versterkt deze samenwerking maar neemt die nooit over. De transfer van de brugfiguur (expertise en aanpak) naar de school en ouderwerking vormt een kritische succesfactor. Door deze transfer kan het schoolteam bepaalde zaken in de toekomst zelf opnemen. Bijvoorbeeld door de drempels in kaart te brengen, kunnen de activiteiten toegankelijker worden.

Ook heel wat socio-culturele organisaties werken hard om hun leden wegwijs te maken binnen allerhande sectoren. Onderwijs is vaak een belangrijk thema op hun agenda.

GOED PRAKTIJKVOORBEELD

Het spel 'Sterrenschool' werd ontwikkeld door de vierdewereldgroep Mensen voor Mensen vzw uit Aalst. De vzw sloeg de handen in elkaar met basisschool SMI Esplanade in Aalst naar aanleiding van de vraag: Hoe breng je de leefwerelden van ouders en leerkrachten met elkaar in contact? Het spel biedt een antwoord op de vraag hoe je ouders een stem geeft op school. Het doel is ouders en leerkrachten met elkaar te verbinden door samen te praten over thema's die ze beiden belangrijk vinden. Er zijn 6 thema's voorzien: pesten, buitenschoolse activiteiten, begrijpbare taal, oudercontact, huiswerk en inschrijven. Via een blanco tegel is het ook mogelijk andere thema's zoals schoolkosten, communicatie op school, verjaardagen vieren, het rapport, ... in te brengen.

'Sterrenschool' is het resultaat van een brugfigurenproject. De school werd geconfronteerd met problemen zoals menstruatiearmoede, een hoog aantal onbetaalde schoolfacturen en weinig ouders die naar oudercontacten en school kwamen. Doordat er geen interactie was tussen ouders en school konden deze zaken niet besproken worden. Mensen voor mensen vzw ontwikkelde het spel 'Sterrenschool' om belangrijke informatie naar voren te laten komen en verbindend te werken. Brugfiguren stonden aan de schoolpoort klaar met onder andere een vertaalapp om ouders warm te maken voor deelname aan dit spel. Ook tijdens het spelen van dit spel is de brugfiguur van de partij om de activiteit laagdrempelig te houden.

ORGANISATIE

FMDO (Federatie van Mondiale en Democratische Organisaties) organiseert onderwijscafés om anderstalige ouders te verbinden en te ondersteunen. In een ontspannen sfeer kunnen ouders ervaringen delen en vragen stellen.

Onderwijsambassadeurs, ouders met een migratieachtergrond en met ervaring met het Vlaamse schoolsysteem, helpen door vragen te beantwoorden, vertalingen te bieden en hun eigen ervaringen te delen. Zo bouwen ze een brug tussen ouders en scholen.

In het onderwijscafé zijn alle ouders welkom, of ze nu vragen hebben over onderwijs of gewoon een praatje willen maken met andere ouders. De onderwijsambassadeurs begrijpen de uitdagingen waar anderstalige ouders mee te maken hebben.

Een voorbeeld uit Oostende laat zien hoe ouders met verschillende achtergronden elkaar ontmoeten in een laagdrempelige omgeving, waar ze niet alleen informatie krijgen maar ook sociale banden opbouwen.

COMMUNICATIE

07

Om de informatiestroom tussen onderwijsprofessionals, ouderwerking en ouders te bevorderen, kan het nodig zijn om diverse communicatiemiddelen en -kanalen te gebruiken. Dit kan variëren van infoborden, brieven, telefoongesprekken en persoonlijke ontmoetingen bij de schoolpoort, tot tekstberichten, e-mails, en het digitale schoolplatform. Door actief te luisteren naar de behoeften en wensen van ouders met betrekking tot communicatie, kan de school een omgeving worden waarin ouders zich gehoord, gewaardeerd en betrokken voelen bij het schoolleven van hun kind. De ouderwerking kan hier een belangrijke rol in opnemen.

Een goede samenwerking tussen ouders, ouderwerking en school betekent ook dat iedereen de eigen grenzen kan aangeven. Soms is dit niet gemakkelijk. Sommige digitale platformen hebben een functie op deconnectie te respecteren. Dit zorgt ervoor dat er niet voortdurend berichten worden gestuurd

GOED PRAKTIJKVOORBEELD

In Atheneum Wispelberg in Gent krijg je een melding als je een bericht wil verzenden via Smartschool. Wil je dat het bericht onmiddellijk afgeleverd wordt of pas aan het begin van de nieuwe werkdag? Dit kan ervoor zorgen dat berichten minder belastend ervaren worden (bijvoorbeeld in het weekend) wat zorgt voor minder stress of werkdruk bij de ontvanger.

ONLINE COMMUNICATIE

Sommige ouders zie je minder op informele momenten op school. Je ziet hen misschien niet (altijd) aan de schoolpoort en op ouderactiviteiten zijn ze soms afwezig. Hiervoor kunnen diverse redenen zijn, denk aan de verschillende drempels vermeld in het begin van de brochure. Je kan proberen om hen 'digitaal' te betrekken bij wat er op school of in de ouderwerking gebeurt: denk aan een blog, sociale media of de schoolwebsite. Houd hierbij rekening met ouders die minder digitaal geletterd zijn.

Tip: Op het digitaal leerplatform kan de ouderwerking ruimte krijgen om hun aanbod kenbaar te maken of om de ouders warm te maken voor de komende activiteiten.

Online communicatie heeft dus heel wat voordelen, maar het is belangrijk om ook stil te staan bij de mogelijke nadelen. Het in kaart brengen van ieders verwachtingen en nagaan hoe haalbaar en wederzijds deze zijn, is van groot belang. Ouders kunnen niet verwachten dat leerkrachten dadelijk na een toets de punten invoeren en onderwijsprofessionals kunnen niet verwachten dat alle ouders dagelijks het digitaal leerplatform bekijken.

Opgelet: Wanneer je met de ouderwerking contactgegevens verzamelt, houd dan rekening met de GDPR-wetgeving. Meer informatie hierover kan je vinden op de website van vlaanderen.be

LAAGDREMPELIGE COMMUNICATIE EN KLARE TAAL

Denk bij het verspreiden van informatie niet enkel aan de boodschap, maar neem ook de structuur van de tekst en de manier waarop deze verspreid wordt onder de loep. Het herhalen, expliciteren of illustreren van informatie zorgt ervoor dat deze door meer ouders begrepen wordt en vergroot daarmee de effectiviteit van de communicatie. Een goed opgestelde boodschap is voor iedereen duidelijk en goed te begrijpen. Iedereen heeft baat bij een duidelijke en heldere boodschap.

Er zijn verschillende mogelijkheden om anderstalige en laaggeletterde ouders te informeren: brieven vertalen, pictogrammen en foto's gebruiken, tolken of brugfiguren inzetten, investeren in NT2 (Nederlands Tweede Taallessen) voor de ouders op de school, mondeling aanspreken, uitleg geven bij de brieven...

Geschreven taal is gemakkelijker te begrijpen als die ondersteund wordt door visuele elementen. Enkele voorbeelden:

- Een foto plaatsen naast het verslag van het schoolfeest.
- De leden van de ouderwerking voorstellen aan de hand van foto's met een korte tekst erbij.
- Filmpjes gebruiken om een activiteit voor te stellen of om boodschappen over te brengen.
- Een affiche uithangen waarop de activiteiten van de ouderwerking visueel voorgesteld worden.

Een ouderwerking is vaak geen afspiegeling van alle ouders van de school. Het is dus belangrijk om te beseffen dat niet alle ouders in de ouderwerking vertegenwoordigd zijn. Het is de taak van de ouderwerking om er in eerste instantie voor te zorgen dat iedereen die wil deelnemen, kan deelnemen door drempels te verlagen. Daarnaast moet een ouderwerking op zoek naar manieren om de stem van alle ouders mee te nemen.

IEDEREEN DIE WIL, KAN DEELNEMEN

Elke school heeft ouders met verschillende interesses en talenten. De ene ouder organiseert graag feesten om geld in te zamelen voor de school, de andere denkt liever mee na over een aantal thema's binnen de school. Speel hier als ouderwerking op in door verschillende engagementen te voorzien, geef ouders de kans om te groeien in hun engagement en waardeer elke vorm gelijkwaardig.

GOED PRAKTIJKVOORBEELD

"In GO! freinetschool De Bonte Specht in Roeselare voorziet men voor elk wat wils: er is een oudercomité dat de activiteiten organiseert (de doeners) en een ouderraad die werkt rond overleg met de school (de denkers). Alle ouders kunnen kiezen welke structuur het best bij hen aansluit, of ze kunnen voor beide kiezen. De ouderwerking wil vooral de boodschap uitdragen dat zowel denken als doen belangrijk is."

GOED PRAKTIJKVOORBEELD

"In Kinderkoppen in Vilvoorde was er op woensdagvoormiddag een Verteltassen naaiatelier. Tijdens deze oudergroep maakten ouders verteltassen bij een boek uit de schoolbibliotheek. De school zorgt voor de benodigdheden en de ouders maken verschillende materialen die bij het boek passen, bijvoorbeeld: spelletjes, gehaakte poppetjes, verteltafels, kleurplaten,... en natuurlijk een mooie bijpassende tas. Als de verteltas klaar is, brengen de ouders deze naar de klas en wordt het verhaal voorgelezen, liefst door de ouder die het materiaal maakte, maar dat kan ook door de kleuterleerkracht. De ouder(s) die aan het materiaal gewerkt hebben worden op dat moment in de bloemetjes gezet. Daarna worden de verteltassen uitgeleend aan de kinderen van de klas om ook thuis (voor)lezen en taal te stimuleren."

DE STEM VAN ALLE OUDERS MEENEMEN

Ouderwerkingen die meedenken op de agenda hebben staan, denken best goed na over hoe ze de mening van zoveel mogelijk, zo niet alle ouders, kunnen te weten komen. Op die manier kunnen ze de eigen werking meer op maat van alle ouders afstemmen. Meedenken kan, maar hoeft zich niet te beperken tot deelname aan de ouderraad of schoolraad. Meedenken kan op verschillende niveaus en manieren. Een belangrijke voorwaarde om meedenken te laten slagen voor alle partijen, is dat er steeds duidelijke afspraken worden gemaakt bijvoorbeeld over mogelijk te bespreken thema's, ieders rol en taak, ... Op zoek naar inspiratie en informatie? Contacteer je ouderkoepel.

Dialogotafels, laagdrempelige bevragingen en 'straffe koffiemomenten' zijn enkele manieren om ouders die moeilijker bereikbaar zijn aan het woord te laten.

DIALOOGTAFEL, WERELDCAFÉ OF RONDE TAFELGESPREK

Dialogotafels, wereldcafés of rondetafelgesprekken zijn een eenvoudige manier om ouders, in kleine kring, te beluisteren. De nadruk ligt bij elk van deze methodieken op een open dialoog om zo maximaal in te zetten op verbinding. De voorwaarden hiervoor zijn dat je voldoende tijd uittrekt en rustpauzes en stiltes toelaat. De methodes zijn gebaseerd op de gelijkwaardigheid van alle betrokkenen, de betrokkenheid bij het thema, wederzijds vertrouwen, veiligheid en erkenning van elkaar. Het biedt de ouderwerking de kans om te luisteren naar de persoonlijke ervaringen van andere ouders. De grote verdienste van deze methodes is dat de participatie van die ouders waarvan de belangen in mindere mate behartigd worden, gestimuleerd wordt omdat het draait om persoonlijke contacten en een geen langdurig engagement vraagt.

GOED PRAKTIJKVOORBEELD

"Het meedenken van ouders is op GO! Erasmusatheneum Deinze sterk uitgebouwd: op een constructieve, doordachte en consequente manier worden ouders bevraged over allerlei thema's die voor hen relevant en interessant zijn. Men doet dit onder de vorm van rondetafelgesprekken waar zowel ouders als schoolteam en leerlingen samen nadenken over een aantal thema's. Het schoolteam en een groep ouders bedenken het te behandelen thema, er wordt een expert uitgenodigd om de aanwezige ouders voldoende te informeren en te prikkelen, nadien volgen de reflecties. Aan de ronde tafels wisselen ouders, leerkrachten en soms leerlingen gedachten uit over het thema; wat vinden ze ervan, wat is de rol van de ouders hierin, hoe kunnen we elkaar hierin ondersteunen en samenwerken enz. De avond wordt laagdrempelig gehouden met een drankje en wat informele babbels."

GOED PRAKTIJKVOORBEELD

De ouderraad van de VBS Sint-Lutgart in Belsele vindt het nodig zichzelf af en toe in vraag te stellen. Daarom gingen ze na wiens stem er nog onvoldoende gehoord wordt in de ouderraad. De ouderraad gebruikt de metafoor van de lege stoel.

Er werd in groepjes van een viertal personen nagedacht wie er zou kunnen plaatsnemen op deze lege stoel. Nadien werden de personen op de lege stoel door de groepjes voorgesteld. Verschillende personen kwamen hierbij aan bod: ouders met een migratieachtergrond, alleenstaande ouders, ouders die als zelfstandige werken, ...

LAAGDREMPELIGE MANIEREN OM OUDERS TE BEVRAGEN

Het is een belangrijke taak voor de ouderwerking om de bezorgdheden van alle ouders aan te kaarten. Ouders bevragen is een eenvoudige manier om verschillende meningen in kaart te brengen. Om bevragingen laagdrempelig te houden, kan je een mini-enquête laten invullen op momenten dat er veel ouders op school zijn: bijvoorbeeld bij het oudercontact, het schoolfeest of de ouderavond. Je kan dit inkleden door een infostand op te zetten om de ouders aan te trekken.

GOED PRAKTIJKVOORBEELD

Basisschool Vennebos Schilde vormde een werkgroep van ouders en leerkrachten om samen de plannen voor een nieuwe speelplaats uit te tekenen en te hertekenen. Ze bouwden onder meer op het schoolfeest een stand met een blotevoetenpad om de aandacht te trekken. De infostand werd ingericht met natuurlijke materialen, heel wat beeldmateriaal en enkele concepten waarop gestemd kon worden. Ouders en leerlingen kregen een jeton en konden deze achterlaten bij het concept dat het best paste bij hun wensen. Ouders die geprikkeld waren om verder mee te denken of te helpen, werden uitgenodigd om deel te nemen aan de werkgroep.

Een eenvoudige en laagdrempelige manier om ouders (en eventueel leerlingen) te betrekken bij beslissingen is hen mee laten kiezen, bijvoorbeeld over het thema van het schoolfeest. Dit kan door ouders aan de schoolpoort een snoepje of sticker te geven en hen te vragen het papiertje of de sticker achter te laten in het bakje met het thema van hun voorkeur. Deze methode kost weinig tijd, levert vaak een grote respons op en versterkt het gevoel van betrokkenheid. Ouders zijn bovendien meer geneigd om deel te nemen wanneer ze weten dat de school of ouderwerking later de resultaten en de bijbehorende acties zal delen.

MATERIAAL

Op zoek naar kant-en-klaar-materiaal om een ouderbevraging op maat van de school op te maken? Contacteer je ouderkoepel.

VAN KOFFIEMOMENT TOT STRAF KOFFIEMOMENT

Het koffiemoment kan uitgroeien tot een informeel info- en overlegmoment: het straf koffiemoment. Naar aanleiding van een nieuw initiatief of een nieuwe maatregel, kan de ouderwerking het koffiemoment gebruiken om hierover uitleg te geven aan ouders en te peilen naar hun mening. Maar de ouders kunnen ook zelf onderwerpen kiezen: opvoeding van baby tot peuter, jeugdorganisaties in de buurt, overstap naar het secundair onderwijs, veilig online, online pesten, ... Wanneer nodig worden bekommernissen meegenomen naar de ouderwerking. Er wordt dan samen gezocht naar mogelijke oplossingen.

MATERIAAL

Op zoek naar kant-en-klaar-materiaal om een straf koffiemoment vorm te geven? [Download](#) de inspiratiemap 'Oefenkans Nederlands voor en door ouders.' De map is een gezamenlijke realisatie van de drie ouderkoepels (GO! ouders, KOOGO en VCOV) met de steun van het Agentschap Integratie en Inburgering.

TOT SLOT

09

RESPECT VOOR DE KEUZE VAN ELKE OUDER

Ondanks alle inspanningen om drempels te verlagen en ouders actief te betrekken bij de ouderwerking en de school, zullen er ouders zijn die moeilijk te bereiken blijven of die ervoor kiezen minder zichtbaar betrokken te zijn bij de school. Niet elke ouder wil of kan actief participeren, en zolang het goed gaat met het kind, hoeft dit geen probleem te zijn.

Het is belangrijk om als ouderwerking geduldig te blijven en niet gefrustreerd te raken als bepaalde ouders niet ingaan op uitnodigingen of niet naar activiteiten komen. Een zachte, aanklappende benadering kan helpen om deuren open te houden. Respect voor de keuze van deze ouders staat voorop. Als ouderwerking houd je hier rekening mee en blijf je beschikbaar en ondersteunend, mocht de situatie veranderen. Het belangrijkste is dat alle kinderen zich goed voelen op school, en dat jullie als ouderwerking bijdragen aan een warme, veilige en betrokken schoolomgeving, waar iedereen zich welkom voelt.

BRONNEN

Epstein, Joyce L. "School Policy and Parent Involvement: Research Results." Educational Horizons, vol. 62, no. 2, 1984, pp. 70–72. JSTOR.

De Smet, J. (2013). Van eiland naar wij-land. Inspiratiegids voor een goede samenwerking tussen ouders en secundaire scholen. Steunpunt diversiteit en leren.

Onderwijscentrum Gent. (z.d.). Partnerschap school-gezin. Geraadpleegd via https://stad.gent/sites/default/files/media/documents/187428%20visie%20partnerschap%20school-gezin_LR-def.pdf

COLOFON

© 2024, versie 2.0, alle rechten voorbehouden

De brochure kwam tot stand door een samenwerking tussen ouderkoepels GO! ouders, KOOGO en VCOV. Vragen? Contacteer de ouderkoepel verbonden aan jouw onderwijsnet.

GO! OUDERS
 OUDERS@G-O.BE

KOOGO
 MARIEKE.BAVELAAR@OVSG.BE

VCOV
 INFO@VCOV.BE

